

Fimmtudaginn 27. janúar 1994.

Nr. 341/1993.

Ákærvaldið

(Björn Helgason saksóknari)

gegn

S

(Magnús Norðdahl hdl.)

Ómerking. Heimvísun. Gagnaöflun. Vitni. Bókanir. Sératkvæði.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Hrafn Bragason, Garðar Gíslason og Guðrún Erlendsdóttir, Ingibjörg Benediktsdóttir, settur hæstaréttardómari, og Guðmundur Jónsson, fyrrverandi hæstaréttardómari.

Ríkissaksóknari skaut máli þessu til Hæstaréttar að ósk ákærða og einnig af hálfu ákærvalds með stefnu 5. júlí 1993. Ákærði krefst þess aðallega, að málinu verði vísað frá héraðsdómi, en til vara sýknu af refsikröfu og skaðabótakröfu. Af hálfu ákærvaldsins er þess krafist, að refsing ákærða verði þyngd og miskabætur hækkaðar.

Að ákvörðun Hæstaréttar var mál þetta flutt um formhlið þess samkvæmt 158. gr. laga nr. 19/1991 um meðferð opinberra mála og 48. gr. laga nr. 75/1973 um Hæstarétt Íslands, sbr. 163. gr. laga nr. 19/1991.

I.

Verjandi ákærða hefur lagt fyrir Hæstarétt endurrit af símbréfi sínu 1. júní 1993 til héraðsdómarans. Óskar hann þar eftir því, að íbúar tilgreindra húsa í Kópavogi verði leiddir fyrir dóm og kannað verði, hvort þeir hafi orðið varir við þá atburði, sem eru tilefni máls þessa. Þá óskar hann enn fremur eftir því, að húsráðendur, þar sem kærendur knúðu dyra eftir fund þeirra og ákærða og fengu léð afnot af síma, verði leiddir fyrir dóm. Telur hann vitnisburð þeirra mikilvægan vegna tímasetninga svo og hegðunar og ástands kærenda. Af bókunum héraðsdómara verður ekki ráðið, hvort símbréf þetta hefur borist honum, og ekki sér þess stað, að hann hafi tekið

afstöðu til þessara óska verjandans. Fyrir Hæstarétti tjáðu sækjandi og verjandi sig sérstaklega um efni þessa símbréfs. Voru þeir sammála um, að bréfið hefði komið til tals í þinghaldi í héraði 3. júní 1993. Sækjandi mundi ekki, hvaða afgreiðslu það hefði hlotið, en verjandi taldi, að héraðsdómari hefði ekki sinnt því.

II.

Mál þetta var þingfest í héraði 13. apríl 1993. Var þá mætt af hálfu ákærvalds. Þar voru og mættir ákærði og lögmaður hans, sem skipaður var verjandi í þessu þinghaldi. Saksóknari las síðan upp ákæru, og ákveðin var aðalmeðferð málsins 3. júní 1993. Af bókun dómara verður ekki ráðið, að ákærði hafi verið um það spurður, hvort hann játaði efni ákæru. Þá verður ekki séð, að honum hafi verið kynnt efni fram lagðra skjala, sbr. 2. mgr. 122. gr. laga nr. 19/1991. Enn fremur sést ekki, að verjandi hafi verið inntur eftir því, hvaða sönnunargögn hann hugðist leggja fram og hver vitni hann ætlaði að leiða, sbr. 2. mgr. 128. gr. sömu laga. Gagnaöflun var ekki lýst lokið. Þar sem þingfestingu málsins var hagað með þessum hætti, var ekki tímabært að ákveða aðalflutning málsins. Var rétt að ákveða þinghald, þar sem aðilum gæfist kostur á að færa fram sönnunargögn og láta uppi, hvaða vitni þeir ætluðu að leiða við aðalflutning málsins. Þá bar dómara að taka skýra afstöðu til framangreinds erindis verjanda, þótt síðbúið væri, og færa hana til bókar, ætlaði hann ekki að verða við erindinu, sbr. 4. mgr. 128. gr. Að öðrum kosti bar honum að gefa út kvaðningu til vitna, sbr. 1. mgr. 58. gr. sömu laga. Að þessum ákvörðunum teknum bar honum að ákveða tíma til aðalflutnings. Rétt var dómara að hlutast til um, að þeir kæmu fyrir dóm, sem fyrstir sáu kærendur eftir atburði þá, sem eru tilefni máls þessa. Þá var rétt að afla umsagnar sérfræðings um andlega heilsu ákærða, eins og meintu afbroti hans var háttað. Þar sem meðferð máls þessa fyrir héraðsdómi er ábótavant, á þykir skorta, að skýr afstaða hafi verið tekin til óska verjanda um gagnaöflun og gögn vantar, verður ekki hjá því komist að fella héraðsdóm úr gildi og vísa málinu heim í hérað til frekari gagnaöflunar, aðalmeðferðar og dómsálagningar að nýju.

Samkvæmt þessum úrslitum ber að greiða áfrýjunarkostnað málsins úr ríkissjóði, svo sem nánar greinir í dómsorði.

Hinn áfrýjaði dómur er úr gildi felldur, og er málinu vísað heim í hérað til löglegrar meðferðar og dómsálagningar að nýju.

Áfrýjunarkostnaður málsins greiðist úr ríkissjóði, þar með talin málsvarnarlaun skipaðs verjanda ákærða, Magnúsar M. Norðdahl héraðsdómslögmanns, 25.000 krónur.

S é r a t k v æ ð i **Ingibjargar Benediktsdóttur**

Af gögnum málsins verður ekki séð, að verjandi ákærða hafi við þingfestingu málsins eða síðar óskað eftir öðru þinghaldi eða að hann hafi þá eða fyrir aðalmeðferð óskað frekari gagnaöflunar, svo sem honum var í lófa lagið, sbr. 2. mgr. 128. gr. laga nr. 19/1991 um meðferð opinberra mála. Héraðsdómari ákvað aðalmeðferð við þingfestinguna, en þá var því ekki lýst yfir, að gagnaöflun væri lokið. Ekki verður séð af bókun þessa þinghalds, að þessari ákvörðun hans hafi verið mótmælt, en samkvæmt framangreindu lagaákvæði skal dómari „að jafnaði“ ekki ákveða þinghald til aðalmeðferðar máls fyrr en að gagnaöflun lokinni. Í upphafi aðalmeðferðar lagði verjandi ákærða hins vegar fram nokkur ný gögn.

Héraðsdómara bar að taka skýra afstöðu til beiðni verjandans um yfirheyrslu vitna, sem fram kom í símbréfi fyrir aðalflutning málsins, enda hefði synjun á þeirri beiðni gefið verjandanum kost á að kæra hana til Hæstaréttar, sbr. 142. gr. framangreindra laga um meðferð opinberra mála. Símbréfið ber með sér, að það hafi borist Héraðsdómi Reykjaness, og verður að gera ráð fyrir, að það hafi borist dómaranum í hendur. Gögn málsins bera hvorki með sér, að dómarrinn hafi svarað þessari málaleitan verjandans né að hann hafi tekið afstöðu til hennar. Ekki kemur fram í bókun við aðalmeðferð, að verjandinn hafi mótmælt því, að vitni þessi voru ekki leidd fyrir dóminn, eða að hann hafi lýst yfir kæru til Hæstaréttar vegna þess, sbr. 2. mgr. 142. gr. fyrrgreindra laga. Í upphafi aðalmeðferðar synjaði dómarrinn hins vegar kröfu verjandans, sem þá kom fram, um framlagningu tiltekins skjals.

Við flutning málsins fyrir Hæstarétti um formhlið kvaðst verjandi ákærða efast um, að nú kæmi að gagni að yfirheyra þau vitni, sem héraðsdómari sinnti ekki að kveðja fyrir dóminn við aðalmeðferð málsins.

Héraðsdómari og verjandi ákærða sáu hvorugur ástæðu til þess að láta fara fram rannsókn á andlegum og líkamlegum þroska hans og heilbrigðisástandi, sbr. d-lið 71. gr. laga nr. 19/1991. Þrátt fyrir það hefði verið æskilegt, að slík rannsókn eða önnur umsögn um ákærða hefði legið fyrir vegna ungs aldurs ákærða, þeirra upplýsinga, sem fram komu við lögreglurannsókn um persónulega hagi hans, og þeirra sakargifta, sem að honum beindust.

Með vísan til þess, sem að framan greinir, þykir ekki, eins og hér á stendur, vera nægileg ástæða til að ómerkja hinn áfrýjaða dóm vegna framangreindra ágalla.

Dómur Héraðsdóms Reykjaness 29. júní 1993.

Ár 1993, þriðjudaginn 29. júní, er í Héraðsdómi Reykjaness af Sigurði Halli Stefánssyni fulltrúa kveðinn upp dómur í máli nr. S-57/1993.

Mál þetta, sem var dómtekið 3. þ. m., var höfðað með ákæru 2. mars 1993 á hendur S [...] fyrir kynferðisbrot með því að hafa um kl. 05.00 aðfaranótt föstudagsins 1. janúar 1993 utan dyra við Vallargerði og í húsa- garði við horn Suðurbrautar og Kópavogsbrautar í Kópavogi þröngvað pilt- unum A, fæddum [...] 1978, og B, fæddum [...] 1979, með ofbeldi og hótun- um til að sjúga á sér getnaðarliminn, þeim siðarnefnda tveim sinnum.

Telst þetta varða við 194. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940, sbr. 2. gr. laga nr. 40/1992.

Þess er krafist, að ákærði verði dæmdur til refsingar.

D ó m s o r ð:

Ákærði, S, sæti fangelsi í 12 mánuði. Fullnustu 9 mánaða af refsing- unni skal fresta og sá hluti hennar falla niður að liðnum tveimur ár- um frá uppsögu dómsins haldi ákærði almennt skilorð 57. gr. al- mennra hegningarlaga nr. 19/1940, sbr. 4. gr. laga nr. 22/1955.
